

41. KLOOSTRIMÄNG.

Mälugigant 2009, H. Tiiduse VII memoriaal

LOODUS (1-5 pildid)

6. Juba piiblist on tuntud piimatoit, millest pikal kuumutamisel valk eraldub ja hilisemal kasutamisel toode pannil ei kõrbe. Kuna vitamiinid töötlemisel hävivad, siis toiteväärtus väike, kuid maitse meeldiv ja tahketest rasvadest üks parimaid. Mis see suhteliselt kallis aine, ka üks kosmeetikute lemmikuid?
7. Üks kaastundlik ja vastutustundlik kirjamees avaldas sel suvel meedias nõrdimust, et otsis oma heale sõbrale tervest Eestist ESPERALI tabletti taga ning leidis selle alles Võrust. Kuidas rahvasuu seda ESPERALI tabletti kutsub?
8. Eesti ainuke väärispuu on maailma kümne kalleima ja haruldasema puu hulka kuuluv maarjakask ehk karjala kask (Betula pendula var. carelica), mida Eestis kasvab kultuuris u. 400 ha. Suurim kasvataja – eksportija on muidugi Soome, kust 9/10 karjala kasest läheb Saksamaale ning seal 9/10 kasutatakse ühes spetsiifilises valdkonnas. Milleks maarjakask eelkõige läheb?
9. Black Jack võttis osa kolme USA presidendi sõjaväelistest matustest – J. F. K. (1963), Herbert Hoover (1964) ja Lyndon B. Johnson (1973). Kes oli Black Jack?
10. Mis lind laulab?

MEES(1-5 pildid)

6. IKEA – E - tähendab Elmtarydi talu ja A - Agunaudi küla, kus IK üles kasvas. Kes on IK?
7. Gambias kutsutakse neid BUMSTERiteks, Costa Ricas nimega SHARK, Kariibi saartel kohati RENT-A- RASTA ja Dominikaanis SANKY PANKY. Kes nad on – Gambia pealinnas Banjulis pidi olema kuni 15 tuhat ?
8. Mis - ka ta enda poolt propageeritud – hüüdnime all tuntakse 97.a. Evald Roomat?
9. 1987. aastast toimub Lyonis igal paaritul aastal temanimeline maailma kõige prestiižikam kokandusvõistlus, kuhu tänava pääses Eestit esindama restoranist Egoist Vladislav Djatšuk.
Kes see 1926.a. sündinud kokanduse Oscareid jagav Prantsuse tippkokk?
10. See rahvajuht armastab avalikkuses “ vananeva rokitähe stiili”. Hobideks on (peale verisema tegevuse) autoaknast rahvasumma raha loopimine ja internetis surfamine. Avalikkuses saab alati tähelepanu ta ainulaadne naisihukaitsesalk võitluskombinesoonides ja punastes mantlites. Pealinna revolutsioonimuuseumis on aukohal türkiissinine Volkswagen Pörnikas, millest omal ajal riigipööret tehti. Kes see juht, kelle üks viimased avaldusi oli üleskutse kaotada Šveitsi riik, kuna sealsed politseinikud tülitasid ta kelnerit peksnud väimeest?

TEADUS, TEHNIKA, MAJANDUS

1. 2009. a. tegi Eesti suurettevõtte nõukogu otsuse kinnitada asutusele uus ärinimi, “ mis on nii häälduselt, kirja-pildilt kui ka sisuliselt tähenduselt rahvusvahelisem ning seeläbi tegevusega paremini kooskõlas”. Uus nimi – NORDECON INTERNATIONAL. Kuis kõlas vana, ärapõlatud nimi?
2. Jaapanis arvatakse olevat umbes 1 miljon HIKIKOMORIT, kes on tehnoloogilise progressi ja protsessi tagajärjeks. Teateid HIKIKOMORIDE rohkenemisest on ka Lõuna- Koreast, Taivanilt, Hongkongist, kus neid sadu tuhandeid. Režissöör Ryu Murakami on öelnud, et ehk on HIKIKOMORI lapsed tuleviku maailma esimesed märgid. Sellesarnaseid on kahtlemata ka Eestis. Kes on HIKIKOMORID?
3. Kuidas seda vees lahustumatut süsivesinikku C/8 H/18 igapäevaselt ja paljukuuldult kutsutakse?
4. Rotterdams tegutsev agentuur PLATTS mõjutab oma tegevusega suurema osa inimkonna elu. Kuidas?
5. 19. saj. tuli Saksa füüsikul ja poeedil Justus Kerneril mõte kasutada teraapias ainet, mille nimetas “ vorstimürgiks”. 1944.a. eraldati vastavast bakterist toksiin, mida katsetati poliitikute peal. Endine näitleja Ronald Reagan olevat olnud esimesi. Mis see alates 2002.a USA Toidu- ja Ravimiameti poolt heakskiidu saanud ravivahend?
6. Automargi DAIHATSU nimi koosneb linnanimest DAI+ HATSU (mootor). Mis õhtumaalastele tuntud linnanimi on jaapanlastele omamaiselt DAI?
7. 2005.a. asutati laborihiirte arvestuses nn. METUSELAH` hiirepreemia. Mille eest inimene selle preemia saab?
8. Mis tootele annab maailma tooteliider Pelican Products nn. igavese garantii: “ Pelicani tingimusteta eluaegne garantii. Teie teete katki, meie anname uue. Igavesti. See garantii ei kehti, kui toote on rikkunud hai hammustus, karu rünnak või alla 5- aastane laps”. Mis toode?
9. Norra puutöömees Thor Brklund leiutas 1920.a. ühe köögiriista, kui ta oli tüdinenud oma igapäevast toitumisprobleemi hõövliga lahendamast. Mille leiutas?
10. 1996.a. avastatud 112. keemiline element, mille siis anti ajutine nimi UNUMBIUM, sai 2009.a. korrektse nime. Millise?

SPORT

1. Kettaheide, vasaraheide, kuulitõuge, odavise. Millisel ühel neist kergejõustikualadest võistles Pekingi OM- l rohkem mehi kui naisi?
2. Rodeoratsanik saab oma tulemuse kirja vaid siis, kui ta ühe käega kinni hoides suudab sadulas püsima jääda kui mitmeks sekundiks?
3. Kes see tuntud Eesti mälumänguriga sama perekonnanimega Eesti rahvusvahelise litsentsiga jalgpallikohtunik (pikka aega ainus), kes vilistanud mitmeid rahvusvahelisi turniire? Ta olnud väravavaht Rootsis, kuid ka aastaid Eesti koondises. Kes?
4. Mis kohta täidab võistkonnas võrkpallur, kes platsil viibijatest ei tohi ainsana teha ründelööke ega käi servimas? Eesti parimad Sten Esna, Asko Esna, Rait Rikberg.
5. Kes tuntud Eesti sportlane on välismaal võisteldes pidanud kandma nime Steve Pilski?
6. Esimeses OM postmarkide seerias (14 marki) on kahel margil kujutatud Kosi saarelt pärit hõbemünti, millel on kettaheitja. Kes on kettaheitjaks?
7. Edgar Barth on ajalooliselt ilmselt ainus F1 sõitja, kel oli sotsialistliku riigi, s.t. Saksa DV meistersportlase nimetus. 1956.a. Pariisis SDV sportautodel võisteldes jättis ta Porsche bossidele sügava mulje ja mees kutsuti Nürnbergringile 1000 km sõidule. SDV andis loa, kuid keelas Barthil Porsche kui “ vaenlase autoga” sõita. Mees ei suutnud aga ustavaks jääda ning võitis Porschega sõites võistluse. Autasustamisel sai E. Barth aru, et tagasiteed SDV- sse enam pole. Mis asjaolu sulges lõplikult mehe tagasitee koduriiki?
8. 1889.a.Tallinnas lukksepa pojana sündinud ja 1962.a. Moskvas erupolkovnikuna surnud Eesti maadleja oli I ms eel maadlejate kehailu etalon ja omas kaalus mitu aastat Euroopa parim. Viinis 1914.a. tõukas vastane ta maadluslavalt saalitoolide otsa ja kohtunike kogu andis vigastatud mehele Euroopa meistri tiitli, kuna “ kõik tähtsamad vastased ära võidetud olivad”. Kes maadleja?
9. 2010.a. jalgpalli MM - l peavad kõik külalisvõistkonnad tahes- tahtmata harjuma VUVUZELAGA, millega võivat tappa isegi paaviani, kuigi teda seostatakse pigem elevantide ja herilastega. Mis lõuna- aafriklaste salarelv on VUVUZELA?
10. 1939. aastal otsustas Eesti Motoklubi luua aadliseisuse. Esimesena löödi aadlikuks ja anti kuldne teenetemärk 1936 .a . ja 1940.a. Eesti Suursõidu üldvõitjale, 1936. 1937. ja 1939.a. Riigivanema rändauhinna saajale. Kellest jutt?

AJALUGU

1. 1898.a. asutati ühes tsaari- Venemaa naaberriigis kõrgeim orden- ISKANDER – SALIS, Aleksandri Päikese orden. See orden oli asutatud Aleksander III mälestuseks ja oli mõeldud kõrgete Venemaa ametnike autasustamiseks. Milline naaberriik tegi sellise pugejaliku liigutuse?
2. Berliinis, Tiergartenis kõrgub 62 m, Võidusammas (SIEGESÄULE), mida kaunistab Victoria kullatud 35 tonnine kuju, mis lisati sambale pärast Austria (1866) ja Prantsusmaa (1871) võitmist. Mis riigi üle saavutatud ülekaalu auks püstitati 1864.a. SIEGESÄULE?
3. Napoleon on öelnud, et “ kui venelast sügada, tuleb alt välja tatarlane”. Kes see kirjaoskamatu, kuid muidu üsna edumeelne Vene isevalitseja, kes allkirja asemele kritseldas ürikutele pääsukest meenutava kujundi, kuna ta nimi tulenevat tatarikeelsest pääsukesest?
4. Prantsusmaa sai 2009.a. endale 101. departemangu ning ühtlasi viienda “meretaguse territooriumi”, mille peale selle ala loovutama pidanud riik oli väga pahane. Mis territooriumist jutt ning mis riik pidi rahvahääletuse tulemusel loovutuse tegema?
5. Analoogiliselt Saksamaal 1516.a. kehtiva Saksa Puhtuseseadusega tahetakse setude poolt kehtestada SETO Puhtuseseadus. Mida see käsitleb?
6. Siberi kasutamine suure vabaõhuvanglana põhjustas sealsele püsielanikkonnale suuri sotsiaalseid probleeme ja 1900.a. oli valitsus sunnitud olukorra leevendamiseks määruse vastu võtma. Mida põhimõttelist muudeti, mis tõi isegi Lenini kui “Siberi veterani” mokaotsast öeldud heakskiidu?
7. Valimistele keskendunud Polyarchy mõõtesüsteem peab demokraatlikeks riike, kus valimas käib vähemalt 20 % elanikkonnast ja kus opositsioon saab vähemalt ... % häältest. Mitu % vähemalt?
8. 16. – 17 saj. oli Euroopas inimliha ravimina veel sama tavaline kui taimed. Need halvad kombid hakkasid kaduma alles 18.saj. lõpus. Juba vanadel roomlastel oli komme juua gladiaatorite verd ning keskajal trügisid tapalavade ääres teatud haiged, kruusid käes, et saada värsket verd. Mis haigust loodeti nii ligi tuhande aasta jooksul ravida?
9. Kui “Victoria” lõpuks Sevillasse jõudis, oli keiser Karl V ülirõõmus ja annetas ühe esimese sammuna kaptan Sebastian del Canole isikliku vapi. Sellel oli kujutatud kolm... pähklit, kaks... oksa ja kaksteist ... tera. Mis pähklid, oksad ja terad olid vapi?
10. Esimene neegripäritolu president valitses USA- s juba 20.saj.. Ise ta oma vanaisa Jamaika päritolu ei varjanud, kuid see oli ta vastaste põhiteema. Mees, keda

peetakse nn. nõrgaks presidendiks, paistis silma seksiskandaalide, ülemäärase alkoholipruukimise ja väga korrumppeerunud administratsiooniga, keda tunti nn. Ohio jõuguna. Kes see neegrisingemetega president, suri riknenud krabiliha tõttu?

TEATER, FILM(1-5 pildid)

6. Oli üks Hollywoodi 1920.a. tähti Barbara..., hüüdnimega “ Liiga ilus tüdruk”, kes suri 26.aastasena heroini üledoosi. 1930.a. algas ta nime elu uuesti, kui filmibossidel oli uuele Austriast tulnud tähele Kieslerile vaja panna löövet filminime. Ärasurnud Barbara nimi tundus küllalt hea olevat. Mis staarnimest jutt?
7. Ühel ja samal päeval lahkusid Elysiõni väljadele kaks filmihiidu, kelle eludaatumid on 29.09.1912 – 30.07.2007 ja 14.07.1916 – 30.07.2007?
8. Kes see Eesti filmilavastaja, kes 2008.a. sai Cannes` filmifestivalil Euroopa Talendi auhinna ainuüksi oma idee- stsenaariumi eest? (2009.a. olevat Cannesis viimistlemata filmi näidanud kinnisele seltskonnale). Kes?
9. Peale punkmoe on küsitavat visuaalset elustiililmingut propageerinud TV – seriaali “ A- rühm” tegelane Mr. T.(seersant B.A. Baracus) ja teise tuntud filmikangelasena Robert de Niro “ Taksojuhis”. Millest jutt?
11. Kust leidis Ed. Albee oma 1962.a. kuulsale näidendile “ Kes kardab “Virginia Woolfi” pealkirja?

NAINE(1-5 pildid)

6. Sündinud on ta 29.02.1944.a. Rakveres. Õppis ja töötas Moskvast, alates 1988.a. Eestis. On saanud 2002.aastal Eesti Vabariigi teaduspreemia, tal Valgetähe IV klassi orden (2001.a.), Portugali Vabariigi Prints Dom Henrique Ordeni Suurrist(2003) ja Poola Vabariigi Teeneteordeni Suurrist Tähega (2005). Lemmikkirjanik Bulgakov, lemmiktegelane Saatan ning “ Meister ja Margarita” olevat peas. Kes?
7. Meile lähim monarhia on Rootsis, kus troonipärija Victoria (sündinud 1977.a.) kannab ühe Rootsi maakonna järgset hertsoginna tiitlit. Maakond Vänerni ja Vätterni järvede ning mere vahel. Mis hertsoginna on Victoria?
8. Läänelikku traditsioonilist ühiskonda peksavad kohati valusalt mitmesugused migratsiooni viljad. Segadust tekitavad mosleminaiste kehakatted – burka, niqab, hijab- mille kasutamist püütakse reglementeerida. Ühes ühisruumis on keelatud ka BURKINI kasutamist. Mis see BURKIN on?
9. J. Murray lasi kirjastajal oma pseudonüümi lisada K tähe (vanaema Kathleni järgi) , et teha seda “mehelikumaks” ja meelitada poisse oma raamatuid ostma. Mis pseudonüüm?

10. Kes laulab?

GEOGRAAFIA

1. Nimetage Mehhiko lahe äärsed USA osariigid?
2. Juba ühes Shakespeare näidendis oli märges "Boheemia rannale" 1970-ndail tehti Tšehhoslovakkias uuringuid uuristamiseks 410 km pikkune tunnel mereni ja kaevematerjalist oleks rajatud saar ja sadam. Mis mereni oleks pidanud tunnel välja jõudma (mida tänapäeva insenerid ei peagi ebareaalseks)?
3. Miks kustutati 2009.a juunis UNESCO maailmapärandi nimekirjast Dresdeni Elbe org ?
4. Hollandi Kuningriigi kõrgeim tipp - vulkaan Mount Scenery, 862 m - asub Hollandi Antillide kõige väiksemal saarel. Mis nime kannab see 13 km² saar?
Selle saare nimetus langeb kirjapildis kokku eestikeelse sõnaga, mis tähistab seda, mida ühelgi saalisviibijaist pole.
5. Mis mitmetähenduseline muinas-slaavi sõna , kõlbab tähistama nii jõgede alamjooksu luhti, lahinguvälju, karjamaid kui ka üht Kiievi linnaosa ja üht õllesorti?
6. Mis see paradiislik riik, kus polevat kapitalismiõisi Starbucks, Val- Marti ja MC Donald`sit, kuid ravib siiani kuuepäevast märatsemist ning kaost, mil 1999.a. narkorahutustes kohaliku kultuslauliku KAYA tapmise järel rastafarid põletasid maha kõik politseimajad?
7. Suurim Eesti saar, mille nime osaks "laid". Oma 3,9 km² on saarte pindala järgi 16.kohal. Mis saar , kuhu saab Vahtrepa külast läbi vee jalgsi minna?
8. Selle slaavi regionaalkeele kõnelejaid on umbes 50 tuhat. Tuntumatest kultuuritegijatest kuuluvad nende hulka näit. Klaus Kinski ja Günter Grass.
Praegune Poola peaminister Donald Tusk on avalikult rõhutanud enda kuulumist selle rahva hulka. Mis rahvas, kelle asuala suurim linn on Gdansk, nende keeli Gdansk?
9. Vana manufaktuuride ja vaimuelu keskus, praegune Põltsamaa moodustas kuni 13. saj. keskpaigani omaette väikemaakonna tuumiku. Seda maakonna nime kandis ka kuni 1480.a kohalik foogtkond. Mis see Muinas- Eesti maakond, Põltsamaa eelkäija, mille nimi meenutab kohalikke pinnavorme?
10. Mis maa hümn?

KIRJANDUS, KEEL

1. Krimmis Beregovoje külas (endine Samruk) avati 2008.a. augustis mälestustahvel kõige nimekamale Krimmis sündinud eestlasele. Ta allkiri mitmel Eesti Vabariigi sünnidokumendil, sest oli 1918.a. Eesti Ajutise Valitsuse sekretär. 1923 – 1938.a. ajalehe Vaba Maa peatoimetaja. Ligi 20 raamatu autor, peateos ligi 800 lk. “ Eesti iseseisvuse sünd”. Kes see 01.09.1941.a. Kirovi vanglas hukatud poliitik- kirjamees?
2. Bibliofiil teatavasti kogub haruldasi raamatuid, kuid mida teeb bibliopoliist?
3. Mis inim(paber)kultuuri valdkonda kuuluv sõna (või sõnavorm) tuleb punktiiri peale kirjutada?
“ ... on hiigelsuur masin, mida kääbused käigus hoiavad. Juhtimisaparaadi totaalne ... toob endaga kaasa ... ümberkasvamise sotsiaalseks struktuuriks, mis praktiliselt ei allu hävitamisele ega ümberkorraldamisele.”
Max Weber, saksa filosoof
4. 2008.a. koolinoorte maagilise TV- mängu “Keelevägi” löid kaks näitlejat, kellest ühe hääl kõlas ka taustaks lahenduskäigu seletamisel. Kes need kaks keeletundlikku näitlejat?
5. 1207.a. sündis Afganistanis, Balhis 13. sajandi suurim luuletaja, keda loetakse nii tadžiki, pärsia kui türgi kultuurisuuruseks, olenevalt ajalookirjutaja või - käsitleja rahvusest. Mees tegutses tolleaegses Otomani riigi pealinnas Konyas nii luuletaja kui usuteadlasena. Oli tegev “pöörlevate dervižite” usu sufismi edendamisel, milles tömahukama osa tegi siiski ära ta poeg. Kes eesnime järgi tuntud luuletaja- derviš-filosoof?
6. Suurima kõnelejatearvuga indiaani keel?
7. Kes Eesti luuletajatest on sündinud 1948.a. kirjanduslikus kohas, Palamuse apteegis, kus luuletajahärra mäletamist mööda olevat kirjanikuhärra Oskar ka neil 1950- ndail külas käinud?
Luuletaja looming seotud suuresti tuule-teemaga – alates esikkogust “ Tuulekanne” (1980) kuni lausa “ Tuuldunud luule”(1998) Kes luuletaja?
8. Poole eestikeelsest tekstist saavat kirja panna viie tähe abil. Kolm neist täishäälikud a, e, i – millised kaks on kaashäälikud?
9. Rühm kirjanikke, kellest ühe - Jürgen Rooste - sõnul nende ühisosa olevat vaid nende kirjanduse- ja õllelembus, asutas tänavu kirjandusauhinna, et “ tunnustada häid autoreid, kes pole väärilist tähelepanu saanud”. Auhinna nimi “ ... sullepea”. Missugune sullepea ?
10. Kelle muinasjuttu kuulete?

KUNST (1-5 pildid)

6. Praegu kestab Eiffeli torni 1,5 aastat kestev ajalooliselt 17. värvimine. Kreeka laevaehitajate brigaad kannab tornile 60 kihti keskkonnasõbralikku värvi kokku umbes 60 tonni. Mis põhitoon on Eiffeli tornil, kannab erilise "Eiffeli ..." nime?
7. 2009.a. peeti juba üheksandat korda MC BATTLE individuaalvõistlust, kus eestlaste kategoorias sai võidu TIIGER ja venelaste hulgas juba mitmendat aastat DMS. Mis konkurss see on, mis peetakse maha duellidena ning on vaja keskendumisvõimet ja kiiret reaktsiooni?
8. Mis artistinime all tuntud James Newell Osterberg (praegu 62 aastat vana)?
9. Üldlaulupeo 140.a.aastapäeva eel tuli Eestisse 75- aastane Kanada Huntsville orkestri Conductor Emeritus Virkhaus. Nimetage nende kolme põlvkonna Vrkhauside eesnimed (vanaisal kaks nime), kes meie laulupeotraditsiooni alustalad?
10. Kelle teoste variatsioone kuulete?